

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2023 m. gruodžio 29 d. Nr. 21RE3-184 (AG3-164/25-2023)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas), Lino Dagio (pranešėjas), Vaidos Paurienės, Svetlanos Sinkevičienės, sekretoriaujant Ingridai Mačiulienei, dalyvaujant pareiškėjai X. Y. (*duomenys neskelbtini*), atsakovės atstovei Y. Z. (*duomenys neskelbtini*),

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjos X. Y. (*duomenys neskelbtini*) skundą dėl atsakovės Šiaulių miesto savivaldybės administracijos sprendimo panaikinimo.

Komisija

n u s t a t ė:

Pareiškėja X. Y. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – Pareiškėja) 2023 m. lapkričio 30 d. pateikė Komisijai skundą (toliau – ir skundas), kuriuo prašo panaikinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos (toliau – ir Atsakovė arba Administracija) Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus (toliau – ir Skyrius) 2023 m. lapkričio 21 d. sprendimą Nr. 2601 „Dėl permokos nustatymo“ (toliau – ir Skundžiamas sprendimas).

Skunde Pareiškėja nurodo, kad Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius ją raštu informavo apie susidariusią permoką ir pateikė sprendimą dėl jos susidarymo. Rašte nurodoma, kad Pareiškėjai nustatyta socialinės pašalpos permoka už laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2022 m. balandžio mėn. dėl klaidingai pateiktų duomenų.

Pasak Pareiškėjos, pildant prašymus dėl socialinės pašalpos gavimo, jos buvo klausama ar ji gauna pinigus iš vaiko tėvo, t. y. už vaiko išlaikymą. Apie būtinybę nurodyti kitas sumas (skolintas ir pan.) ji nebuvo informuota.

Pareiškėjos teigimu, ji neturėjo tikslo gaunamų pajamų slėpti, o tik nurodė tas, kurias jai buvo pasakyta nurodyti. Pareiškėja teigia nežinojusi, kad ji negalinti skolintis pinigų, kurių reikėjo vaikui. Pareiškėja teigia, kad keli fiziniai asmenys „prisidėdavo prie mokesčių“, todėl jų lėšos buvo vedamos į Pareiškėjos sąskaitą. Paaiškinimo, anot Pareiškėjos, apie aukščiau nurodytas pajamas jos nebuvo prašyta.

Su Atsakovės Skundžiamu sprendimu dėl permokos nustatymo Pareiškėja nesutinka, todėl prašo jį peržiūrėti ir panaikinti.

Atsakovė atsiliepiame nesutinka su Pareiškėjos Skundu ir prašo atmesti jį kaip nepagrįstą.

Atsakovė pažymi, kad valstybės teikiamos piniginės socialinės paramos dydį ir teikimo sąlygas, gavėjų teises ir pareigas nustato Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas (toliau – ir Įstatymas).

Nurodo, kad nepasiturinčių gyventojų kreipimosi dėl piniginės socialinės paramos (būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų, išlaidų karštam vandeniui kompensacijų (toliau –

kompensacijos) ir socialinės pašalpos) ir periodinės, sąlyginės, tikslinės, vienkartinės pašalpos skyrimo, mokėjimo ir atsiskaitymo su paslaugas teikiančiomis įmonėmis tvarką nustato Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 4 d. sprendimu Nr. T-64 „Dėl Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Aprašas). Aprašo 5 punktą nustato, kad pareiškėjų prašymus dėl piniginės socialinės paramos ir pašalpų (išskyrus vienkartinę pašalpą iš pataisos įstaigų paleistiems asmenims) skyrimo ar rekomendacijų teikimo (piniginei socialinei paramai išimties tvarka) nagrinėja Šiaulių miesto savivaldybės paramos teikimo komisija (piniginei socialinei paramai išimties tvarka; toliau – Paramos teikimo komisija), sudaryta Mero potvarkiu. Paramos teikimo komisija vadovaujasi Paramos teikimo komisijos veiklos nuostatais. Aprašo 8 punkte numatyta, kad kreipdamasis dėl piniginės socialinės paramos skyrimo, asmuo pateikia socialinės apsaugos ir darbo ministro patvirtintos formos prašymą-paraišką, visus Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatyme nurodytus dokumentus ir reikiamas pažymas. Visų prašyme-paraiškoje pateiktų duomenų teisingumą prašymą-paraišką pateikęs asmuo patvirtina savo parašu. Aprašo 13 punktu nustatyta, kad piniginę socialinę paramą, vadovaudamasis Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymo nuostatomis, skiria Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius. Pareiškėjas apie paskirtą arba neskirtą piniginę socialinę paramą informuojamas prašyme-paraiškoje nurodytu informavimo būdu ne vėliau kaip per penkias darbo dienas nuo sprendimo priėmimo dienos. Priėmus sprendimą neskirti piniginės socialinės paramos, sprendime nurodomos neskyrimo priežastys ir sprendimo apskundimo tvarka ir terminai. Pateikti dokumentai grąžinami prašymą pateikusiam pareiškėjui, o Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriuje paliekamos šių dokumentų kopijos.

Kaip nurodo Atsakovė, Pareiškėja Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriui (toliau – Skyriui) 2021 m. rugpjūčio 10 d. elektroniniu būdu pateikė prašymą – paraišką socialinei pašalpai gauti, kuriuo buvo prašoma socialinę pašalpą gauti nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. (už 2021 m. rugpjūčio, rugsėjo, spalio mėnesius) (SP-4 forma). Prašymas gautas elektroniniu būdu per informacinę sistemą SPIS.

Atsakovė paaiškina, kad teikiant prašymą-paraišką, asmuo turi pateikti informaciją apie savo šeimos sudėtį, užimtumą bei gaunamas pajamas. Sistemoje asmuo užpildo prašymo-paraiškos 1 priedo lentelę apie gaunamas pajamas, kurioje yra išsamiai išdėstyta, kokias gaunamas pajamas pareiškėjas turi nurodyti pats įrašydamas pajamų dydį ir pateikti dokumentus apie tai. Anot Atsakovės, Prašymo-paraiškos 1 priede buvo pažymėta, kad gegužės, birželio, liepos mėnesiais jokių pajamų nebuvo gauta. Minėtą faktą, pasak Atsakovės, patvirtina prašymo-paraiškos 1-ame priede palikta tuščia lentelė, todėl laikoma, kad pajamų gauta nebuvo. Be to, prašymo-paraiškos 3.2 punkte Pareiškėja pažymėjo, kad palyginti su 3 praėjusiais mėnesiais, jos pajamos nepasikeitė. Pagal Pareiškėjos prašymo-paraiškoje pateiktą informaciją (kad jokių pajamų ji negavo) bei turimus registrų ir informacinių sistemų duomenis, 2021 m. rugsėjo 9 d. Skyriaus sprendimu Nr. 18549 Pareiškėjai skirta socialinė pašalpa.

Atsakovė nurodo, kad vėliau, t. y. 2021 m. rugsėjo 10 d., 2021 m. gruodžio 1 d., 2022 m. kovo 1 d., elektroniniu būdu teiktuose prašymuose-paraiškose socialinei pašalpai gauti buvo tvirtinama, kad anksčiau pateikta informacija ir duomenys, reikšmingi socialinės pašalpos skyrimui, nepasikeitė ir jos tikslinti nereikia.

Apie gaunamas lėšas vaikui išlaikyti Pareiškėja teikė informaciją elektroniniu paštu 2021 m. rugsėjo 28 d. (kad iš vaiko tėvo gavo 100 Eur alimentų), 2021 m. gruodžio 2 d. (kad gavo alimentus po 100 Eur už rugsėjo, spalio ir lapkričio mėn.) bei 2022 m. kovo 8 d. atvykusi į Skyrių („kad gavo alimentus 12-01-02 mėn. po 250 Eur“). Prie prašymų-paraiškų duomenų apie kitokias gaunamas pajamas Pareiškėja neteikė, socialinė pašalpa jai buvo skiriama skaičiuojant pateiktus duomenis apie gaunamas lėšas vaikui išlaikyti.

2023 m. rugsėjo 14 d. Skyriuje gauta Pareiškėjos skundo Komisijai kopija, prie kurio Pareiškėja pridėjo savo sąskaitos AB Swedbank kopiją apie laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. gegužės 31 d. gautus pavedimus. Pateiktame banko išrašė matyti, kad 2021 m. rugpjūčio

mėn. gauta pajamų iš kitų asmenų 482 Eur, rugsėjo mėn. – 318,50 Eur, spalio mėn. – 126,20 Eur, lapkričio mėn. – 236 Eur, gruodžio mėn. – 274,59 Eur, 2022 m. sausio mėn. – 239 Eur, vasario mėn. – 13,80 Eur, kovo mėn. – 54 Eur, balandžio mėn. – 47 Eur, gegužės mėn. – 42,22 Eur (sumos nurodytos neįskaitant Pareiškėjos deklaruotų gaunamų lėšų vaiko išlaikymui). Atsakovės teigimu, teikdama prašymus-paraiškas socialinei pašalpai gauti, Pareiškėja apie šias, iš kitų asmenų gaunamas pinigines lėšas, neteikė jokios informacijos.

Atsakovė pažymi, kad vadovaujantis Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punktu, skiriant pinigine socialinę paramą įskaitomos asmenų gautos dovanų, paveldėtos arba kitos faktiškai gaunamos pinigines lėšos (išskyrus piniginių lėšų dalį, gautą per laikotarpį, už kurį pajamos apskaičiuojamos, neviršijančią 1 valstybės remiamų pajamų dydžio (2021 m. VRP-128 Eur, 2022 m. VRP-129 Eur), ir pinigines lėšas, kuriomis kompensuojamos patirtos ir dokumentais pagrįstos su visuomenei naudinga veikla (savanoriška veikla ir pan.) susijusios išlaidos, ir labdarą piniginėmis lėšomis).

Įvertinus papildomai gautą informaciją ir taip paaiškėjusias naujas aplinkybes apie Pareiškėjos gautas pajamas (banko išrašė nurodytus pavedimus, neįskaitant iš vaiko tėvo pervestų sumų, kurias deklaravo teikdama prašymus-paraiškas bei Užimtumo tarnybos ir Skyriaus mokėtų išmokų), buvo perskaičiuotas Pareiškėjai mokėtos socialinės pašalpos dydis nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. balandžio 30 d ir, vadovaujantis Įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi, nustatyta socialinės pašalpos permoka (1162,44 Eur), nes Pareiškėja kreipimosi dėl pinigines socialinės paramos metu pateikė neteisingus duomenis apie gaunamas pajamas, jos gaunamos pajamos viršijo valstybės remiamų pajamų dydį bendrai gyvenantiems asmenims.

Atsakovė atkreipia dėmesį, kad, vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 2 dalimi, kreipdamasis dėl pinigines socialinės paramos asmuo prašyme-paraiškoje nurodo pinigines socialinės paramos skyrimui ir apskaičiavimui būtinus duomenis apie gaunamas pajamas, tame tarpe apie gautas dovanų, paveldėtas ar kitas faktiškai gaunamas pinigines lėšas. Atsakovės vertinimu, akivaizdu, kad Pareiškėja nenurodė paramos skyrimui ir apskaičiavimui būtinų duomenų apie gaunamas pajamas.

Vadovaujantis Įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi, nustačius, kad bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo pinigine socialinę paramą gavo neteisėtai, nes kreipimosi dėl pinigines socialinės paramos metu pateikė neteisingus duomenis, reikalingus piniginei socialinei paramai skirti, bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi grąžinti neteisėtai gautą pinigų sumą arba ją sumokėti dalimis.

Atsakovė nesutinka su Pareiškėjos pateiktame skunde nurodytu teiginiu, kad jos nebuvo reikalaujama nurodyti kitų pajamų nei vaiko išlaikymo lėšos. Atsakovė pažymi, kad teikdama prašymus elektroniniu būdu, Pareiškėja pati nurodė, kad jokių pajamų negauna, tvirtino, kad prašymuose-paraiškose ir jų prieduose nurodyta informacija teisinga. Banko išrašė iš kitų asmenų gautų pavedimų paskirtyje dažniausiai nurodyta „papildymas“ ar „pavedimas“. Mano, kad vertinti šių pajamų kitaip nei nustatyta Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punkte, nėra teisinio pagrindo.

Atsakovė konstatuoja, kad, atsižvelgus į išdėstytas faktines aplinkybes, matyti, jog Pareiškėjai socialinė pašalpa nepriklausė, todėl Pareiškėja pinigine socialinę paramą gavo neteisėtai, o Skundžiamas sprendimas dėl permokos nustatymo yra pagrįstas ir teisėtas.

Skundas tenkintinas.

Ginčas šioje byloje kilo dėl Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus 2023 m. lapkričio 21 d. sprendimo Nr. 2601 „Dėl permokos nustatymo“ (minėta, toliau – ir Skundžiamas sprendimas), kuriuo nustatyta 1162,44 Eur socialinės pašalpos permoka ir reikalaujama Pareiškėjos tą permoką sugrąžinti Administracijai (b. l. 4).

Rašytiniais bylos duomenimis nustatyta, kad Pareiškėja Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriui (minėta, toliau – ir Skyrius) 2021 m. rugpjūčio 10 d. elektroniniu būdu pateikė Prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti (toliau – Prašymas Nr. 1, b. l. 14-20), kuriuo prašė jai skirti socialinę pašalpą už 2021 m. rugpjūčio – spalio mėnesius. Prašymo formos 3.1. papunktyje Pareiškėja pažymėjo, kad per paskutinius 3 mėnesius iki kreipimosi mėnesio, nuo kurio skiriama parama, gavo pajamų, 3.2. papunktyje – kad jos mėnesio,

nuo kurio prašo skirti piniginę socialinę paramą, pajamos, palyginti su 3 praėjusiais mėnesiais, nepasikeitė (pažymėtas atsakymas „ne“). Skyrius 2021 m. rugsėjo 9 d. priėmė sprendimą Nr. 18549 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – ir Sprendimas Nr. 1), kuriuo Pareiškėjai už laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2021 m. rugsėjo 1 d. skirta 58,92 Eur dydžio socialinė pašalpa (b. l. 23). 2021 m. rugsėjo 10 d. Pareiškėja pateikė Prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti (toliau – ir Prašymas Nr. 2, b. l. 23-26), prašydama skirti socialinę pašalpą už 2021 m. rugsėjo – lapkričio mėnesius. Skyrius 2021 m. spalio 1 d. priėmė sprendimą Nr. 20693 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 2, b. l. 29), kuriuo Pareiškėjai ir jos vaikui X. O. (*duomenys neskelbtini*) (toliau – vaikas) už laikotarpį nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. iki 2021 m. gruodžio 1 d. skirta 172,52 Eur dydžio socialinė pašalpa per mėnesį (b. l. 29). 2021 m. gruodžio 1 d. pateiktu Prašymu-paraiška piniginei socialinei paramai gauti (toliau – Prašymas Nr. 3, b. l. 30-31) Pareiškėja prašė skirti socialinę pašalpą už 2021 m. gruodžio ir 2022 m. sausio ir vasario mėnesius. Skyrius, tenkindamas šį prašymą, 2021 m. gruodžio 9 d. sprendimu Nr. 27030 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 3, b. l. 34) skyrė Pareiškėjai ir jos vaikui po 172,52 Eur per mėnesį asmeniui už laikotarpį nuo 2021 m. gruodžio 1 d. iki 2022 m. kovo 1 d. 2022 m. kovo 1 d. Pareiškėja Skyriui pateikė Prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti (toliau – Prašymas Nr. 4, b. l. 35-37), prašydama skirti socialinę pašalpą už 2022 m. kovo – gegužės mėnesius. Skyrius Prašymą Nr. 4 tenkino ir 2022 m. kovo 8 d. sprendimu Nr. 5689 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 4, b. l.), už laikotarpį nuo 2022 m. kovo 1 d. iki 2022 m. birželio 1 d. skyrė Pareiškėjai ir jos vaikui po 16,05 Eur asmeniui per mėnesį. 2022 m. kovo 8 d. sprendimu Nr. 5690 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 5, b. l. 39) Pareiškėjai ir jos vaikui už Sprendime Nr. 3 laikotarpį paskirta 16,06 Eur dydžio socialinė pašalpa asmeniui per mėnesį. Pildydama Prašymus Nr. 2, Nr. 3 ir Nr. 4, Pareiškėja minėtų prašymų 2 punkte patvirtino, kad paskutinį kartą pateikta informacija, reikalinga piniginei socialinei paramai gauti, nepasikeitė ir jos tikslinti nereikia.

Skyrius, vadovaudamasis Įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, 2022 m. gegužės 24 d. sprendimu Nr. 12137 „Dėl išmokos mokėjimo nutraukimo“ (b. l. 41) nuo 2022 m. gegužės 1 d. nutraukė socialinės pašalpos mokėjimą, skirtą Pareiškėjai pagal jos Prašymą Nr. 4, nes Pareiškėja pakeitė gyvenamąją vietą ir išvyko gyventi į kitos savivaldybės teritoriją.

Iš byloje pateiktų duomenų taip pat žinoma, kad Pareiškėja 2023 m. rugsėjo 5 d. Komisijai buvo pateikusi skundą administracinio ginčo byloje Nr. AG3-133/25-2023, kurio kopija, kartu su Pareiškėjos sąskaitos AB Swedbank išrašu (b. l. 44-46) apie laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. gegužės 31 d. gautus pavedimus bei kitais dokumentais, buvo pateikti ir Atsakovei susipažinti.

Bylos duomenimis nustatyta, kad Skyrius 2023 m. spalio 26 d. priėmė keturis sprendimus Pareiškėjos ir (ar) jos vaiko atžvilgiu: sprendimu Nr. 29880 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 6, b. l. 47) Pareiškėjai neskirta socialinė pašalpa už laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2021 m. rugsėjo 1 d.; sprendimu Nr. 29881 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 7, b. l. 48) Pareiškėjai ir jos vaikui neskirta socialinė pašalpa už laikotarpį nuo 2021 m. rugsėjo 1 d. iki 2021 m. gruodžio 1 d.; sprendimu Nr. 31701 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 8, b. l. 49) Pareiškėjai ir jos vaikui neskirta socialinė pašalpa už laikotarpį nuo 2021 m. gruodžio 1 d. iki 2022 m. kovo 1 d.; sprendimu Nr. 29886 „Dėl socialinės pašalpos skyrimo“ (toliau – Sprendimas Nr. 9, b. l. 50) Pareiškėjai ir jos vaikui neskirta socialinė pašalpa už laikotarpį nuo 2022 m. kovo 1 d. iki 2022 m. birželio 1 d. Šioje dalyje būtina atkreipti dėmesį, kad byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad su šiais paminėtais keturiais sprendimais Atsakovė būtų supažindinusi Pareiškėją. Komisijos posėdyje Administracijos atstovė taip pat negalėjo nurodyti aplinkybių, kada ir kokių būdu Pareiškėja apie aptariamų sprendimų priėmimą buvo informuota.

Skyrius 2023 m. lapkričio 21 d. Skundžiamu sprendimu nustatė 1162,44 Eur dydžio socialinės pašalpos permoką už laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2022 m. balandžio mėn. Skundžiamame sprendime nurodyta permokos priežastis – dėl gavėjo klaidingai pateiktų duomenų, nustatymo pagrindas – Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos įstatymas. Skundžiamas sprendimas Pareiškėjai buvo pateiktas Skyriaus 2023 m. lapkričio 24 d. raštu Nr. (28.1.7. Mr)SSP-5647 „Dėl piniginės socialinės paramos permokos“ (toliau – Raštas). Rašte nurodoma, kad

Pareiškėjai 2023 m. rugsėjo 14 d. pateikus savo banko sąskaitos išrašą apie nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. gegužės 31 d. gautas pajamas, buvo peržiūrėtas Pareiškėjai nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. balandžio 30 d. skirtos socialinės pašalpos mokėjimo teisėtumas. Nurodoma, kad Pareiškėja 2021 m. rugpjūčio mėn. gavo pajamų iš kitų asmenų 482 Eur, rugsėjo mėn. – 318,50 Eur, spalio mėn. – 126,20 Eur, lapkričio mėn. – 236 Eur, gruodžio mėn. – 274,59 Eur, 2022 m. sausio mėn. – 239 Eur, vasario mėn. – 13,80 Eur, kovo mėn. – 54 Eur, balandžio mėn. – 47 Eur, gegužės mėn. – 42,22. Įvertinus šią naujai gautą informaciją, Skyrius darė išvadą, kad Pareiškėja, teikdama prašymus-paraiškas piniginei socialinei paramai gauti, nenurodė dalies savo pajamų, kurios turėjo įtakos skiriant socialinę paramą jos šeimai.

Rašte nurodoma, kad vadovaujantis Įstatymo 20 straipsnio 2 dalimi, kreipdamasis dėl piniginės socialinės paramos, asmuo prašyme-paraiškoje nurodo piniginės socialinės paramos skyrimui ir apskaičiavimui būtinus duomenis apie gaunamas pajamas, tuo pačiu apie gautas dovanų, paveldėtas ar kitas faktiškai gaunamas pinigines lėšas. Nurodoma, kad 2021 m. rugpjūčio 10 d. Pareiškėja elektroniniu būdu pateikė prašymą-paraišką socialinei pašalpai gauti už rugpjūčio - spalio mėnesius, o prašymo-paraiškos 1 priede nurodė, kad gegužės - liepos mėnesiais jokių pajamų negavo (prašymo-paraiškos 1 priedo lentelė apie gaunamas pajamas tuščia, todėl laikoma, kad pajamų nebuvo gauta). Paaiškinama, kad vėliau, t. y. 2021 m. rugsėjo 10 d., 2021 m. gruodžio 1 d., 2022 m. kovo 1 d. ir 2022 m. kovo 8 d., elektroniniu būdu teikdama prašymus-paraiškas, Pareiškėja tvirtino, kad paskutinį kartą pateikta informacija, reikalinga piniginei socialinei paramai gauti, nepasikeitė ir kad jos tikslinti nereikia. Vadovaujantis Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punktu, skiriant piniginę socialinę paramą įskaitomos asmenų gautos dovanų, paveldėtos arba kitos faktiškai gaunamos piniginės lėšos (išskyrus piniginių lėšų dalį, gautą per laikotarpį, už kurį pajamos apskaičiuojamos, neviršijančią 1 valstybės remiamų pajamų (toliau – ir VRP) dydžio per laikotarpį, už kurį apskaičiuojamos pajamos, skiriant piniginę socialinę paramą. Taigi, įvertinus papildomai gautą informaciją apie Pareiškėjos pajamas (banko išrašė nurodytus pavedimus, neįskaitant iš vaiko tėvo pervestų sumų, kurias Pareiškėja deklaravo, teikdama prašymus-paraiškas, bei Užimtumo tarnybos ir Skyriaus mokėtų išmokų), buvo perskaičiuotas Pareiškėjai mokėtos socialinės pašalpos dydis už laikotarpį nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2022 m. balandžio mėn. ir nustatyta, kad minėtu laikotarpiu socialinė pašalpa Pareiškėjai nepriklausė, nes jos gaunamos pajamos viršijo VRP dydį bendrai gyvenantiems asmenims. Taigi, Skyrius, padaręs išvadą, kad Pareiškėja ir (ar) bendrai gyvenantys asmenys piniginę socialinę paramą gavo neteisėtai, nes kreipimosi dėl piniginės socialinės paramos metu pateikė neteisingus duomenis apie turtą, gaunamas pajamas, bendrai gyvenančius asmenis arba kitus duomenis, reikalingus piniginei socialinei paramai skirti, arba paramos teikimo laikotarpiu per mėnesį nepranešė apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į piniginę socialinę paramą arba piniginės socialinės paramos dydžiui, bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo, vadovaudamasis Įstatymo 26 straipsnio 1 dalimi, nurodė Pareiškėjai grąžinti jai permokėtą pinigų sumą (1162,44 Eur) arba susitarti dėl šios sumos grąžinimo dalimis – priešingu atveju, įspėjo, kad permoka bus išieškoma teismine tvarka.

Pareiškėja nesutinka su Skundžiamu sprendimu, prašo jį peržiūrėti ir panaikinti. Pareiškėja savo reikalavimą grindžia tuo, kad ji nežinojo, jog turi nurodyti informaciją apie gaunamas kitokio pobūdžio pajamas (pvz. skolintas pragyvenimui lėšas), teigia, jog pildydama Prašymus nurodė tik tas pajamas, kurias jai buvo pasakyta nurodyti. Iš Pareiškėjos Skunde pateikiamų motyvų galima suprasti, jog gautas iš kitų fizinių asmenų pajamas, dėl kurių iš esmės Skyrius ir priėmė Skundžiamą sprendimą. Komisijos posėdyje Pareiškėja patvirtino, kad neužteko pinigų pragyvenimui, sumokėti už būsto komunalines paslaugas ir pan., todėl, esant tokiam poreikiui, buvo priversta skolintis pinigų iš fizinių asmenų, apie būtinybę deklaruoti tokias gaunamas pajamas Atsakovei nežinojo, niekas iš Skyriaus jai to neakcentavo, savo argumentų dėl susidariusios situacijos Atsakovei pateikti negalėjo, nes niekas apie tai jos neklausė ir neprašė kažką paaiškinti.

Šioje byloje ginčas iš esmės kilo dėl to, kad Pareiškėja, Atsakovės vertinimu, teikdama Prašymus, nurodė ne visus duomenis apie gaunamas pajamas. Skyrius Skundžiamu sprendimu ir Raštu iš esmės konstatavo, jog socialinė pašalpa Pareiškėjai ir jos vaikui buvo mokama neteisėtai.

Taigi, Skundžiamu sprendimu ir Raštu yra išreikšta viešojo administravimo subjekto valia Pareiškėjos atžvilgiu – nustatyta pinigų suma, kurią Pareiškėjai nurodyta gražinti visą iškart arba susitarti dėl gražinimo dalimis, taip pat įvardintos ir grėšiančios pasekmės, jei Pareiškėja nevykdys Skyriaus nurodymo gera valia. Taigi, Skundžiamas sprendimas ir Raštas (toliau kartu – ir Skundžiamas sprendimas) sudaro vientisą administracinį aktą, kuriuo modifikuojamos atitinkamos Pareiškėjos teisės ir nustatomos jai pareigos. Nagrinėjamu atveju Komisija vertins, ar pagrįstai Atsakovė reikalauja Pareiškėjos gražinti jai dar 2021-2022 metais išmokėtą socialinę pašalpą, ar Sprendimo priėmimo metu egzistavo teisinis ir faktinis pagrindas tokiam Atsakovės reikalavimui.

Ginčo teisinius santykius reglamentuoja Lietuvos Respublikos piniginės socialinės paramos nepasiturintiems gyventojams įstatymas (minėta, toliau – ir Įstatymas; ginčiui aktuali redakcija galiojanti nuo 2023 m. spalio 1 d.), taip pat ir Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymas (toliau – ir VAĮ) bei Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašas, patvirtintas Šiaulių miesto savivaldybės tarybos 2021 m. kovo 4 d. sprendimu Nr. T-64 „Dėl Piniginės socialinės paramos nepasiturintiems Šiaulių miesto savivaldybės gyventojams teikimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (minėta, toliau – Aprašas, ginčiui aktuali redakcija galiojanti nuo 2023 m. lapkričio 10 d.).

Įstatymo 5 straipsnyje nustatytos piniginės socialinės paramos rūšys, t. y. socialinė pašalpa ir būsto šildymo išlaidų, geriamojo vandens išlaidų ir karšto vandens išlaidų kompensacijos. Įstatymo 6 straipsnyje reglamentuojama, kad bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į socialinę pašalpą, jeigu kreipimosi dėl socialinės pašalpos metu atitinka visus šiame straipsnyje nurodytus reikalavimus: 1) bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens nuosavybės teise turimo turto, nurodyto šio įstatymo 14 straipsnyje, vertė neviršija turto vertės normatyvo. Jeigu bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens nuosavybės teise turimo turto, nurodyto šio įstatymo 14 straipsnyje, vertė viršija turto vertės normatyvą, nustatant teisę į socialinę pašalpą, kai kreiptasi pirmą kartą arba praėjus ne mažiau kaip 24 mėnesiams nuo paskutinio mėnesio, už kurį socialinė pašalpa buvo paskirta, šis reikalavimas 3 mėnesius netaikomas; 2) vidutinės pajamos, nurodytos ir apskaičiuotos pagal šio įstatymo 17 ir 18 straipsnius, tenkančios vienam iš bendrai gyvenančių asmenų arba vienam gyvenančiam asmeniui per mėnesį, yra mažesnės kaip 1,1 valstybės remiamų pajamų dydžio; 3) kiekvienas vyresnis kaip 18 metų bendrai gyvenantis asmuo, vienas gyvenantis asmuo arba vaikas (įvaikis) nuo 16 iki 18 metų atitinka bent vieną iš šio įstatymo 8 straipsnyje nurodytų sąlygų, kurioms esant bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi teisę į piniginę socialinę paramą. Pagal Įstatymo 8 straipsnio 1 dalies 8 punktą teisę į socialinę paramą turi ir asmuo, kuris vienas augina vaiką (įvaikį) ar vaikus (įvaikius) iki 3 metų <...>. Šioje byloje nustatyta, kad Pareiškėja viena augina vaiką (sūnų), gimusį 2022 metais (b. l. 21, 25, 29, 34, 38, 39).

Pažymėtina, kad piniginės socialinės paramos prašantis asmuo, kaip ir šiuo atveju Pareiškėja, turi ne tik teises, nustatytas Įstatyme, bet ir aiškiai apibrėžtas pareigas (Įstatymo 25 straipsnis), kurios ir buvo aktualios priimant Skundžiamą sprendimą, todėl apie tai pasisakytina plačiau.

Kreipimosi dėl piniginės socialinės paramos tvarka reglamentuota Įstatymo 20 straipsnyje. Minėtoje teisės normoje nustatyta, kad bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo, kurie Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą arba yra įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, dėl piniginės socialinės paramos kreipiasi į deklaruotos gyvenamosios vietos savivaldybės arba savivaldybės, kurios teritorijoje yra įtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, administraciją, o asmenys, nedeklaravę gyvenamosios vietos ir neįtraukti į gyvenamosios vietos neturinčių asmenų apskaitą, – į savivaldybės, kurios teritorijoje faktiškai gyvena, administraciją. Kreipdamasis dėl piniginės socialinės paramos, asmuo pateikia asmens tapatybę patvirtinantį dokumentą, Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintos formos prašymą-paraišką ir jos priedus ir prašyme-paraiškoje nurodo piniginės socialinės paramos skyrimui ir apskaičiavimui būtinus duomenis apie, t. y. 1) save ir bendrai gyvenančius asmenis; 2) veiklos pobūdį; 3) turimą turtą ir šio įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 6–11 punktuose ir 2 dalyje nurodyto turto vertę; 4) gaunamas pajamas; 5) kitą piniginei socialinei paramai gauti būtiną informaciją (20 straipsnio 2 dalis). Prie prašymo-paraiškos

pridedamos bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens pažymos apie šio įstatymo 17 straipsnyje nurodytas pajamas, gautas per 3 praėjusius mėnesius iki mėnesio, nuo kurio skiriama pinigine socialine parama, arba, jeigu pajamų šaltinis yra pasikeitęs arba tą mėnesį, nuo kurio skiriama pinigine socialine parama, yra gauta vienkartinė išmoka ar iš karto už du ir daugiau mėnesių išmokėtos kas mėnesį gaunamos pajamos, pajamas to mėnesio, nuo kurio skiriama pinigine socialine parama, išskyrus atvejus, kai savivaldybės administracija duomenis gauna iš valstybės ir žinybinių registru bei valstybės informacinių sistemų. Visų prašyme-paraiškoje pateiktų duomenų teisingumą prašymą-paraišką pateikęs asmuo patvirtina savo parašu (20 straipsnio 3 dalis; analogiškas reglamentavimas nustatytas ir Aprašo 8 punkte). Prašymą-paraišką pateikęs asmuo pateikia duomenis apie mėnesio, einančio prieš prašymo-paraiškos pateikimo mėnesį, paskutinę dieną turimą turtą, nurodytą šio įstatymo 14 straipsnyje, ir tai patvirtinančius dokumentus, išskyrus atvejus, kai savivaldybės administracija duomenis gauna iš valstybės ir žinybinių registru bei valstybės informacinių sistemų. Savivaldybės administracija gautą prašymą-paraišką piniginei socialinei paramai gauti užregistruoja prašymo-paraiškos pateikimo dieną ir prašymą-paraišką pateikusiam asmeniui įteikia informacinį lapelį. Jeigu pateikti ne visi reikiami dokumentai, informacija apie trūkstamus dokumentus įrašoma į informacinį lapelį. Piniginei socialinei paramai gauti trūkstami dokumentai pateikiami ne vėliau kaip per mėnesį nuo prašymo-paraiškos pateikimo dienos, išskyrus atvejus, kai pajamos piniginei socialinei paramai gauti apskaičiuojamos šio įstatymo 18 straipsnio 1 dalies 2 punkte nustatyta tvarka <...> (20 straipsnio 6 dalis).

Pažymėtina, kad Įstatymo 17 straipsnio 1 dalyje išvardintos pajamos, kurios yra įskaitomos skiriant pinigine socialine paramą. Kadangi Atsakovė Skundžiamu sprendimu Pareiškėjos gautas pajamas traktavo, kaip atitinkančias Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punkte nurodytas, todėl šių nuostatų aspektu ir bus sprendžiama dėl Skundžiamo sprendimo teisėtumo.

Taigi, Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punkte nurodytos pajamos apibrėžiamos, kaip gautos dovanos, paveldėtos arba kitos faktiškai gaunamos pinigines lėšos (išskyrus piniginių lėšų dalį, gautą per laikotarpį, už kurį pajamos apskaičiuojamos, neviršijančią 1 valstybės remiamų pajamų dydžio, ir pinigines lėšas, kuriomis kompensuojamos patirtos ir dokumentais pagrįstos su visuomenei naudinga veikla (savanoriška veikla ir pan.) susijusios išlaidos, ir labdarą pinigines lėšomis).

Kaip jau minėta, Įstatymo 25 straipsnyje reglamentuotos pinigine socialine paramą gaunančių asmenų pareigos. Šio ginčo kontekste aktualiausias minėtoje normoje nustatytos pareigos yra šios: pagal Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos patvirtintą prašymo-paraiškos formą ir jos priedus pateikti visą ir teisingą informaciją, įrodančią bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę gauti pinigine socialine paramą, ir būtinus piniginei socialinei paramai gauti dokumentus (2 punktas); ir per mėnesį pranešti apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į pinigine socialine paramą arba pinigines socialinės paramos dydžiui (3 punktas). Be kita ko, Aprašo 40 punkte imperatyviai nustatyta, kad pinigine socialine paramą gaunantys nepasiturintys gyventojai privalo vykdyti Įstatymo 25 straipsnyje nustatytas pareigas.

Iš aukščiau aptarto teisinio reglamentavimo matyti, kad išmokų gavėjas privalo pateikti teisingą informaciją ir pranešti reikšmingas aplinkybes, turinčias įtakos išmokai gauti. Už teisingų duomenų pateikimą yra atsakingas pats išmokos gavėjas. Nagrinėjamu atveju Pareiškėja šią savo pareigą patvirtino savo Prašymuose. Tačiau ne kiekvienu atveju, formalus paramą gaunančio asmens pareigos nevykdymas, gali pagrįsti reikalavimą grąžinti paramą išmokėjusiai įstaigai atitinkamas pinigines lėšas.

Būtent Įstatymo 26 straipsnyje „Dėl pinigine socialine paramą gaunančių asmenų kaltės neteisėtai gautos pinigines socialinės paramos išieškojimas“ yra nustatytos objektyvaus ir subjektyvaus pobūdžio aplinkybės, sąlygojančios neteisėtai gautos pinigines socialinės paramos išieškojimą. Pagal šią Įstatymo normą viena iš būtinų sąlygų išieškoti pinigine socialine paramą iš asmens, yra pinigine socialine paramą gaunančio asmens kaltė. Įstatymo 26 straipsnio 1 dalis numatyta, jog nustačius, kad bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo pinigine socialine paramą gavo neteisėtai, nes kreipimosi dėl pinigines socialinės paramos metu pateikė neteisingus duomenis apie turtą, gaunamas pajamas, bendrai gyvenančius asmenis arba kitus duomenis, reikalingus piniginei socialinei paramai skirti, arba paramos teikimo laikotarpiu per

mėnesį nepranešė apie materialinės padėties pasikeitimą ar atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į piniginę socialinę paramą arba piniginės socialinės paramos dydžiui, bendrai gyvenantys asmenys arba vienas gyvenantis asmuo turi grąžinti neteisėtai gautą pinigų sumą arba ją sumokėti dalimis. Taigi, būtina prielaida bei sąlyga atsakingos įstaigos teisei priimti sprendimus dėl permokėtų išmokų sumų išieškojimo iš jas gavusio asmens yra nustatymas, jog šias išmokas gavęs asmuo yra kaltas dėl permokos susidarymo. Nurodytos sąlygos – asmens kaltės – buvimas turi būti itin atidžiai ir rūpestingai įvertintas, atsižvelgiant ne tik į objektyvias aplinkybes, dėl kurių susidarė atitinkama socialinio draudimo išmokų permoka ar asmens elgesio objektyvius požymius, tačiau ir asmens elgesio subjektyvaus pobūdžio aplinkybes, kurios, be kita ko, apsprendžiamos ir tokių asmenų individualizuojančių savybių, kaip amžius, išsilavinimas, patirtis ir pan. (žr. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau – LVAT) 2015 m. rugsėjo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1324-502/2015).

Taigi, Komisija, vertindama Skyriaus kompetenciją neteisėtai išmokėtos išmokos išieškojimo klausimu, pažymi, jog nurodytas teisinis reguliavimas, įtvirtintas Įstatymo 26 straipsnio 1 dalyje, aiškiai nustato, jog galimybė išieškoti iš išmokos gavėjo susidariusią atitinkamos išmokos permoką yra saistoma sąlygos – minėta permoka turi būti susidariusi dėl išmokų gavėjo kaltės.

Įstatymo 23 straipsnio 2 dalies 12 punktą nustato, kad savivaldybių administracijos turi teisę papildomai apklausti asmenis, kurie kreipiasi dėl piniginės socialinės paramos skyrimo ar gauna šią paramą, tikrinti jų pateiktus dokumentus ir reikalauti papildomų duomenų, įrodančių bendrai gyvenančių asmenų arba vieno gyvenančio asmens teisę į piniginę socialinę paramą. Analogiška Skyriaus, atsakingo už socialinės paramos skyrimą (Aprašo 13 punktą), teisė nustatyta Aprašo 31.13 punkte. Tačiau, šiuo Komisijos sprendimu jau nustatyta, kad Atsakovės atsakingi darbuotojai iki Skundžiamo sprendimo priėmimo Pareiškėjos jokio paaiškinimo dėl susidariusios situacijos neprašė. Atsakovė byloje taip pat nepateikė duomenų ar kitų rašytinių įrodymų, jog Skyriaus ar kiti atsakingi Atsakovės darbuotojai būtų kreipęsi į Pareiškėją, siekiant išsiaiškinti Pareiškėjos laikotarpiu nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2022 m. balandžio mėn. gautų pajamų pobūdį, jos neapklausė, papildomų duomenų ar dokumentų pateikti neprašė.

LVAT jurisprudencijoje nuosekliai pabrėžiama viešojo administravimo subjektų pareiga laikytis teisės principų. Pasak teismo, kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.) (žr., pvz., LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A502-1605/2012; LVAT 2012 m. birželio 28 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-2045/2012; LVAT 2014 m. balandžio 3 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A492-801/2014). Spręsdamas įstatymų leidėjo pavestus uždavinius viešojo administravimo subjektas turi veikti taip, kad tie uždaviniai būtų įgyvendinti laiku, laikantis efektyvumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia ir kitų viešojo administravimo principų (žr. LVAT 2014 m. kovo 25 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A756-997/2014, LVAT teismo biuletenis Nr. 25, 2014, 130–142 p.). Viešojo administravimo principai reikalauja priimant sprendimus paisyti įstatymo viršenybės, nepiktnaudžiavimo valdžia, teisėtumo bei kitų principų, kurie numatyti *inter alia* Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje. Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (žr. LVAT 2012 m. spalio 4 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-134/2012, LVAT 2013 m. kovo 26 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁷⁵⁶-708/2013, LVAT 2014 m. balandžio 22 d. išplėstinės teisėjų kolegijos nutartį administracinėje byloje Nr. A¹⁴³-816/2014).

LVAT jurisprudencijoje akcentuojama, kad iš bendrųjų gero administravimo principo įtvirtinamų imperatyvų taip pat kyla viešojo administravimo subjekto pareiga apklausti pareiškėją ir pareiškėjo teisę būti išklaustam prieš priimant viešojo administravimo subjektui sprendimą (šiuo aspektu žr. LVAT 2010 m. balandžio 29 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A⁸⁵⁸-737/2010).

Gero administravimo principas, kurio įgyvendinimas nacionalinėje teisėje kildinamas iš konstitucinio imperatyvo „valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“ (Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 str. 3 d.), įpareigoja viešojo administravimo institucijas suteikti asmenims, kurių klausimai svarstomi, veiksmingą galimybę pasisakyti (LVAT 2014 m. kovo 12 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-214/2014). Gero administravimo principas reiškia, kad veiksminga suinteresuoto asmens teisė teikti argumentus ir įrodymus turi būti įgyvendinama prieš viešojo administravimo subjektui priimant administracinį aktą, ir jam turi būti suteikta pakankamai laiko pasirengti pateikti argumentus ar įrodymus dėl tokio akto (LVAT 2014 m. kovo 27 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A⁵⁰²-727/2014; taip pat žr. LVAT 2013 m. balandžio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A²⁶¹-604/2013; LVAT 2013 m. lapkričio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁵²⁰-1831/2013).

Nagrinėjamu atveju Komisija vertina, kad Atsakovė, prieš priimdama Skundžiamą sprendimą, iš esmės Pareiškėjos kaltės nenustatinėjo, nors tokią pareigą pagal Įstatymo 26 straipsnį turėjo. Atsakovei galimybė veikti aktyviai suteikta Įstatymo leidėjo, t. y. iš esmės Atsakovės atsakingi darbuotojai galėjo apklausti Pareiškėją ir prašyti pateikti paaiškinimą, kokia jos nuo 2021 m. rugpjūčio mėn. iki 2022 m. balandžio mėn. gautų iš kitų fizinių asmenų pajamų prigimtis, vertinant jas Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies kontekste, tačiau to nedarė (byloje tokių faktų nenustatyta). Atsakovė Rašte, argumentuodama Skundžiamą sprendimą, tiesiog vienpusiškai konstatavo, kad laikotarpiu nuo 2021 m. rugpjūčio 1 d. iki 2022 m. balandžio 30 d. socialinė pašalpa Pareiškėjai nepriklausė, nes jos gaunamos pajamos viršijo VRP dydį bendrai gyvenantiems asmenims atsižvelgiant į tai, kad neva Pareiškėja, Skyriui teikdama Prašymus, juose nenurodė dalies savo gaunamų pajamų. Pareiškėja nebuvo išklaudyta, teisė jai pasisakyti ar teikti paaiškinimus nebuvo sudaryta. Iš Administracijos atsiliepimo ir atstovės pasisakymo Komisijos posėdyje galima spręsti, kad Pareiškėjos gautas pajamas Skyrius priskyrė Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punkte nurodytoms, tačiau kokioms būtent (gautos dovanos, paveldėtos arba kitos faktiškai gaunamos piniginės lėšos) – nedetalizavo, ir nepagrindė, kodėl Pareiškėjos gautoms kitoms pajamos netaikytina tame pačiame straipsnyje nustatyta išimtis.

Kalbant apie galimos kaltės nustatymo aspektą, taip pat būtina atsižvelgti, ar Pareiškėja apskritai žinojo savo pareigą pateikti duomenis apie iš fizinių asmenų gautas pinigų sumas, kurios jai buvo būtinos pragyvenimui ir kurias, kaip teigia Pareiškėja, jai teko skolintis esant poreikiui. Šiame kontekste taip pat kyla klausimas, kiek reikšmingos kitų fizinių asmenų į Pareiškėjos banko sąskaitą pervestos lėšos (pvz. 2, 5, 20, 50 eurų ir pan.; b. l. 44-46), jei jas pragyvenimui Pareiškėja turėjo skolintis, nes oficialiai gaunamų paramos lėšų ir mokamų sumų vaiko išlaikymui nepakako – socialinės pašalpos skyrimui, mokėjimui ir (ar) jos dydžiui. Atsakovė, kaip minėta, net nenustatinėjo, ar tos piniginės lėšos nebuvo kitų asmenų labdara pinigų stokojančiai Pareiškėjai.

Skyrius Rašte, vadovaudamasis Įstatymo 20 straipsnio 2 dalimi, nurodo, kad Pareiškėja Prašymuose nenurodė iš kitų fizinių asmenų gaunamų pajamų. Minėtą faktą, Skyriaus vertinimu, patvirtina tai, kad Pareiškėjos prašymo-paraiškos 1 priedo lentelė buvo nepažymėta. Komisijos nuomone, paminėta faktinė aplinkybė neabejotinai nepatvirtina Pareiškėjos kaltės mėginant nuslėpti realiai gaunamas pajamas ir tokiu būdu klaidinant socialinę paramą teikiančią instituciją.

Pirmiausia atkreiptinas dėmesys, kad aptariamoms prašymo-paraiškos piniginei socialinei paramai gauti SP-4 formos 1 priede esanti lentelė yra pakankamai didelės apimties, joje išvardintos privalomos nurodyti pajamų rūšys. Ginčo atveju aktualios aptariamoms lentelės 26 punkte nurodytos pajamos – „Kitos faktiškai gautos lėšos⁸ (užsienyje ar iš užsienio valstybės gautos piniginės lėšos, gražintos gyventojų pajamų mokesčio permokų sumos ir kt.)“. Iš byloje pateiktų duomenų akivaizdu, kad Pareiškėja, jei būtų galėjusi pilnai suvokti savo pareigą nurodyti visas gaunamas pajamas, informaciją apie gautas pajamas iš kitų fizinių asmenų turėjo nurodyti būtent šiame lentelės punkte. Tačiau minėtame punkte nurodytų pajamų rūšies pavadinimas ir patikslinimas skliaustuose, daugiau neįsigilinus (ir) ar nesant kompetentingo specialisto paaiškinimo, gali būti suvokiamas nevienareikšmiškai. Iš pateikto pajamų rūšies pavadinimo galima daryti išvadą, kad būtina nurodyti pinigines lėšas, gautas užsienyje ar iš užsienio valstybių. Atsakovė, vertinant aptariamą aspektą, taip pat nepateikė įrodymų, kad Pareiškėja buvo aiškiai informuota apie savo pareigą nurodyti visas

pajamas, todėl tikrai žinojo savo pareigą pateikti duomenis ir apie fizinių asmenų jai pervedamas lėšas pragyvenimui.

Sprendžiant, ar paramos prašantis nepasiturintis asmuo iš tikrųjų suvokė savo pareigas, jų apimtį ir pasekmes, būtina atsižvelgti ir į individualias to asmens savybes – amžių, išsilavinimą, patirtį ir pan., tačiau šioje byloje nenustatyta, kad Atsakovė į tai būtų atsižvelgusi.

Kaip jau minėta, Skundžiamame sprendime nėra paaiškinta, kodėl kitų asmenų piniginiams pavedimams į Pareiškėjos banko sąskaitą netaikytina Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punkte nustatyta išimtis (skiriant piniginę socialinę paramą neįskaitoma piniginių lėšų dalis, gauta per laikotarpį, už kurį pajamos apskaičiuojamos, neviršijanti 1 valstybės remiamų pajamų dydžio, ir piniginės lėšos, kuriomis kompensuojamos patirtos ir dokumentais pagrįstos su visuomenei naudinga veikla (savanoriška veikla ir pan.) susijusios išlaidos, ir labdara piniginėmis lėšomis). Kartu darytina išvada, kad Pareiškėjos nurodyta aplinkybė, jog gautos lėšos buvo skolintos pragyvenimui (t. y. gautų piniginių lėšų paskirtis ir kilmė) Atsakovės atsakingų specialistų administraciniame procese nebuvo vertinama ir tiriama, taip pat iš esmės nebuvo aktyviai nustatinėjama Pareiškėjos kaltė, todėl Skyriaus reikalavimas Pareiškėjai grąžinti socialinę pašalpą nesuderinamas su teisingumo ir gero administravimo principais.

Kiekviena valstybės ar savivaldybės institucija, per kurią vykdomos valstybės funkcijos, kiekvienas valstybės tarnautojas turi paisyti teisėtumo reikalavimų (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas). Teisėtumo principas viešojo administravimo srityje reiškia, kad viešojo administravimo subjektų veikla turi atitikti teisės aktų reikalavimus ir kad jų priimti sprendimai būtų pagrįsti teisės normomis, o sprendimų turinys atitiktų teisės normų reikalavimus (LVAT biuletenis Nr. 36, 2016, 472–473 p.). Viešojo administravimo subjektas, priėmęs negatyvias pasekmes sukelti sprendimą, turi pareigą jį pagrįsti tiek teisiniais, tiek faktiniais argumentais t. y. nurodyti priežastis, lėmusias neigiamo sprendimo priėmimą (žr. pvz. LVAT 2016 m. rugpjūčio 2 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2617-575/2016; 2013 m. balandžio 22 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-602-658/2013). Taigi, viešojo administravimo subjekto priimamo sprendimo grindimas kitokiais nei teisiniais pagrindais (pvz. prielaidomis ar spėjimais) prieštarauja nurodytam principui, todėl Komisija negali sutikti su Atsakovės atsiliepime pateikta pozicija, kad vertinti Pareiškėjos gautų pajamų iš kitų fizinių asmenų kitaip nei nustatyta Įstatymo 17 straipsnio 1 dalies 22 punkte, nėra teisinio pagrindo.

Komisija taip pat atkreipia dėmesį ir į tai, kad Skyrius, peržiūrėjęs Pareiškėjai mokėtos socialinės pašalpos pagrįstumą, priėmė Sprendimus Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8 ir Nr. 9, kuriais Pareiškėjai ir jos vaikui socialinė pašalpa atitinkamais laikotarpiais pagal jos pateiktus Prašymus neskirta. Taigi, iš minėtų sprendimų būtų galima suprasti, kad Skyrius iš esmės pakartotinai išnagrinėjo Pareiškėjos Prašymus ir, vadovaujantis Įstatymo 6 straipsnio 2 dalimi (vidutinės pajamos, nurodytos ir apskaičiuotos pagal šio įstatymo 17 ir 18 straipsnius, tenkančios vienam iš bendrai gyvenančių asmenų arba vienam gyvenančiam asmeniui per mėnesį, yra mažesnės kaip 1,1 valstybės remiamų pajamų dydžio), neskyrė socialinės pašalpos Pareiškėjai. Kaip minėta, Pareiškėja su minėtais Sprendimais supažindinta nebuvo. Šiuo atveju apskritai neaišku, koku reglamentavimu vadovaujantis Skyrius dėl tų pačių Pareiškėjos Prašymų priėmė iš esmės skirtingus Sprendimus – pirmaisiais pašalpą Pareiškėjai skirdamas, vėlesniais – socialinės pašalpos neskirdamas. Viešojo administravimo teisiniuose santykiuose negali egzistuoti tokia situacija, kai dėl to paties dalyko yra priimami keli vienas kitam prieštaraujantys sprendimai ir abu jie paliekami galioti. Atsakovės atstovė Komisijos posėdyje taip pat negalėjo paaiškinti, kaip vėliau priimti Sprendimai Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8 ir Nr. 9 sąveikauja su socialinės paramos išieškojimu, kai Įstatymo 26 straipsnio dispozicijoje tokia išieškojimo procedūra nenustatyta. Kadangi šiuo atveju Komisija nenustatė, jog Sprendimai Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8 ir Nr. 9 yra tiesiogiai susiję su Skundžiamu sprendimu, Pareiškėja skunde jokių reikalavimų dėl Sprendimų Nr. 6, Nr. 7, Nr. 8 ir Nr. 9 neformuluoja, todėl nėra priežasties juos analizuoti detaliau.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisija sprendžia, kad Atsakovė, nustatydamą Pareiškėjai prievolę grąžinti 1162,44 Eur dydžio permoką, nenustatė ir nevertino visų reikšmingų aplinkybių, administracinės procedūros eigoje elgėsi nepakankami atidžiai ir rūpestingai, neužtikrino Pareiškėjos

teisės pateikti savo poziciją ir įrodymus, ir priėmė aktualaus teisinio reglamentavimo neatitinkantį Skundžiamą sprendimą, kuris negali būti paliktas galioti ir dėl to naikintinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 2 punktu, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

panaikinti Šiaulių miesto savivaldybės administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus 2023 m. lapkričio 21 d. sprendimą Nr. 2601 „Dėl permokos nustatymo“ ir 2023 m. lapkričio 24 d. raštą Nr. (28.1.7 Mr)SSP-5647.

Sprendimą per vieną mėnesį nuo jo priėmimo dienos bylos šalys gali skųsti Regionų apygardos administracinio teismo Šiaulių rūmams Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos nariai

Linas Dagys

Vaida Paurienė

Svetlana Sinkevičienė